

Հաստատում եմ
Հայաստանի պետական տնտեսագիտական
համալսարանի ռեկտոր, տ.գ.դ., պրոֆեսոր
Դ.Ռ. Գալոյան
« 04 » օգոստոսի 2023թ.

ԱՍՊԻՐԱՆՏՈՒՐԱՅԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
/2023-2024 ուս.տարվա/

Հ Ա Ր Ց Ա Շ Ա Ր

Ը.00.02 - «ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ, ՆՐԱ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ» («Բնօգտագործման տնտեսագիտություն») ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ

1. Շրջակա միջավայրի տնտեսագիտության ուսումնասիրության առարկայի օբյեկտը, խնդիրներն և սկզբունքները
2. Էկոլոգատնտեսական համակարգի հիմնական բաղկացուցիչ մասերը և բնական միջավայրի դասակարգումը
3. Շրջակա միջավայրի պահպանության ժամանակակից ծրագրերը
4. Բնօգտագործման տնտեսագիտության ուսումնասիրության խնդիրները
5. Բնական ռեսուրսների դասակարգման մոտեցումները
6. Բնական ռեսուրսների դերը ազգային հարստության կառուցվածքում
7. Աղտոտողի և զոհի բեռի բաշխման մեխանիզմը և վնասի պարտադիր փոխհատուցման սկզբունքը
8. Բնական միջավայրի ասիմիլացիոն պոտենցիալի տնտեսական գնահատման մեխանիզմը
9. Մասնավոր, անհատական և սոցիալական ծախսերի հաշվարկը
10. Գնի մեջ էքստերնալ և սոցիալական ծախսերի հաշվարկը
11. Կայուն տնտեսական զարգացման հիմնադրույթը

12. ՀՀ շրջակա միջավայրի պահպանության օրենսդրական դաշտը
13. Գլոբալ էկոլոգիական հիմնախնդիրների առաջացման պատճառները և լուծման ուղիները
14. Արտադրության գործոնների փոխկապակցվածությունը
15. Բնական կրիտիկական կապիտալի հիմնադրույթը
16. Շրջակա միջավայրի և բնական ռեսուրսների համարժեք գնի սահմանման հիմնախնդիրները
17. Շրջակա միջավայրի որակը՝ որպես սպառողական բարիք
18. «Սպառողի ավելցուկ»-ի տեսությունը
19. Բնական ռեսուրսների և բնական ծառայությունների տնտեսական արժեքավորվածության որոշման ծախսային մոտեցումը
20. Էկոհամակարգային ծառայությունների և բնական ռեսուրսների տնտեսական գնահատման հիմնախնդիրները
21. Շրջակա միջավայրի բարիքների օգտագործման օպտիմալ մակարդակի որոշումը
22. Ձեռնարկության վրա ազդելու 2 մեթոդները
23. «Վճարում է զոհը» սկզբունքի էությունը
24. «Վճարում է աղտոտողը» սկզբունքի էությունը
25. Բնապահպանական ծախսերի բեռի բաշխման վերլուծությունը
26. Բնապահպանության ոլորտը՝ որպես ընդհանուր օգտագործման բարիք
27. Վճարելու պատրաստականության որոշումը տարբեր սոցիալական խմբերի համար
28. Տնտեսության էկոլոգիզացիայի էությունը
29. Բնական գործոնի հաշվառումը ազգային հաշիվների համակարգում
30. Վերականգնվող ռեսուրսները և ռեսուրսային ցիկլի զարգացումը
31. Բնական ռեսուրսների դասակարգումը
32. Բնօգտագործման տնտեսական մեխանիզմի տիպերը

33. Հողային ռեսուրսների օգտագործման և պահպանման հիմնահարցերը
34. Գյուղատնտեսության էկոլոգիզացիայի էությունը
35. Անտառային ռեսուրսների օգտագործման և պահպանման հիմնահարցերը
36. Վառելիքաէներգետիկ ռեսուրսների օգտագործման հիմնախնդիրների լուծման ուղղությունները
37. Էներգետիկ քաղաքականության առաջնահերթությունների որոշումը
38. Չվերականգնվող ռեսուրսների օգտագործման և պահպանման հիմնախնդիրները
39. Բնապահպանական միջոցառումների ֆինանսավորման աղբյուրները
40. Շրջակա միջավայրի կառավարման ազգային ծրագրերը և միջազգային փորձը
41. Միջազգային համագործակցությունը և համաձայնագրերը բնօգտագործման և շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտում
42. Բնապահպանական կառույցները բնօգտագործման և շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտում
43. Էկոլոգիական նորմավորման համակարգը
44. Շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի էությունը, նպատակները և տեսակները
45. «Կանաչ տնտեսության» անցման նախապայմանները
46. «Կանաչ տնտեսության» կառուցման մոդելները
47. Էկոլոգիական ապահովագրության համակարգը
48. Բնապահպանական ռիսկերի կառավարման մոտեցումները
49. Ընթացիկ ստուգումների և ուսումնասիրությունների դերը շրջակա միջավայրի պահպանության բնագավառում
50. Էկոլոգիական աուդիտի էությունը և բովանդակությունը
51. Էկոլոգիական աուդիտի տեսակները և փուլերը

52. Բնապահպանական փորձաքննության էությունը, դերն ու նշանակությունը
53. ՇՄԱԳ-ը՝ որպես բնապահպանական փորձաքննության գործիք
54. Էկոլոգիական ստանդարտացումը որպես շրջակա միջավայրի կառավարման գործիք
55. Երկրատեղեկատվական համակարգերի դերը շրջակա միջավայրի պահպանության գործում
56. Էկոլոգիական անձնագրավորումը՝ որպես շրջակա միջավայրի կառավարման գործիք
57. Հանքարդյունաբերության ոլորտի զարգացման հիմնախնդիրները ՀՀ-ում
58. Էկոլոգիական մենեջմենթը որպես շրջակա միջավայրի կառավարման գործիք
59. Միջազգային բնապահպանական ստանդարտները
60. Էկոլոգիական սերտիֆիկացման գործընթացը ՀՀ-ում:
61. Արտանետումների առևտրի էությունը և զարգացման հեռանկարները ՀՀ-ում
62. Թափոնների վերամշակման հնարավորությունները ՀՀ-ում
63. Ամուլսարի հանքավայրի շահագործումից հնարավոր էկոլոգատնտեսական հետևանքները
64. Բնական ռեսուրսների նկատմամբ սեփականության իրավունքը՝ որպես
65. իրավական ինստիտուտ:
66. Բնօգտագործման և շրջակա միջավայրի պահպանության սահմանադրական հիմքերը:
67. Էկոլոգիական իրավունքի ձևավորումը և զարգացումը:
68. Էկոլոգիական իրավախախտման հասկացությունը, կազմը, տեսակները:
69. Վարչական պատասխանատվությունն Էկոլոգիական իրավախախտումների համար:

70. Կարգապահական պատասխանատվությունն էկոլոգիական իրավախախտումների համար:
71. Նյութական պատասխանատվությունն էկոլոգիական իրավախախտումների համար:
72. Պատասխանատվությունն առավել վտանգի աղբյուրով պատճառված էկոլոգիական վնասի համար:
73. Ջրամբարներ, դրանց տնտեսական, էկոլոգիական նշանակությունը:
74. Բնապահպանական կրթության և դաստիարակության համակարգը, գործառույթները և նպատակները:
75. Բնական համալիր ռեկրեացիոն ռեսուրսները:
76. Ռեկրեացիոն գործունեության զարգացման միտումները:
77. Ռեկրեացիայի հասարակական գործառույթները և զարգացման ընդհանուր միտումները:
78. Ռեկրեացիոն զբոսայգիների տեղակայման սկզբունքները ուրբանիզացված տարածքներում:
79. Ջրերի պահպանումը, վերամշակումը, բաշխումը և սպառումը:
80. Ջրահեռացումը, հեղեղաջրերի և կեղտաջրերի կուտակումն ու վերամշակումը
81. Ջրային համակարգերի օգտագործման իրավունքի փոխանցում (կոնցեսիա)
82. Ջրային ռեսուրսների հաշվառումը և ջրամատակարարման նվազագույն պահանջները
83. Ջրի գնագոյացումը և ջրօգտագործման վճարը
84. էկոլոգիական ռիսկի աղբյուրներն ու գործոնները:
85. Ռիսկի որակական և քանակական գնահատման տարբերությունը:
86. Արդյունաբերության էկոլոգիական ռիսկերի գնահատման գործընթացի բնութագիրը:

87. Արդյունաբերության էկոլոգիական ռիսկերի գնահատման գործընթացի բնութագիրը:
88. Արդյունաբերության էկոլոգիական ռիսկերի գնահատման գործընթացի բնութագիրը:
89. Քաղաքային տնտեսության զարգացման տեսլականը և քաղաքային բնակավայրերի կայուն զարգացման գերակայությունները:
90. Քաղաքային միջավայրի էկոլոգիական բարեկեցության մակարդակը
91. Քաղաքի կայուն զարգացման ինդեքսը:
92. Քաղաքը՝ որպես մարդու բնակության վայր և «Ուրբոէկոլոգիա» հասկացության մեկնաբանությունները:
93. Քաղաքի հողերի աղտոտման տեսակները. հողերի մանրէական աղտոտում:
94. Քաղաքային հողերի քիմիական, ճառագայթային և ֆիզիկական աղտոտումը:
95. Բնական ռեսուրսների և ծառայությունների համաշխարհային գները
96. Էկոհամակարգային և էներգածառայությունների միջազգային առևտրի էությունը և կազմակերպման հիմնական ձևերը
97. Կլիմայի փոփոխության սոցիալական հետևանքները և դրանց հիմնական ուղղությունները:
98. Կլիմայի փոփոխության ազդեցությունները հասարակական առողջության վրա. սոցիալական կորստի գնահատումը:
99. Կլիմայական սպառնալիքների գնահատումը և ակնկալվող փոփոխության կանխատեսումները:
100. Կլիմայական ռիսկերի կառավարման գործընթացները և տնտեսական կարգավորման համակարգը ՀՀ-ում:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. В. В. Глухов, Т. В. Лисичкина, Т. П. Некрасова <Экономические основы экологии> Санкт-Петербург, <Специальная Литература>
2. П. М. Нестеров, А. П. Нестеров, <Экономика природопользования и рынок>, Москва <Закон и право>, <Юнити> 1997
3. О. С. Шимова, Н. К. Соколовский, <Экономика природопользования>, Москва-Минск, Инфра-М-2005
4. А. А. Голуб, Г. В. Сафонова, <Экономика окружающей среды и природных ресурсов> Москва, 2003
5. С. Н. Бобылев, А. Ш. Ходжаев, <Экономика природопользования>, Москва-Инфра-М 2004
6. Я. Я. Яндыганов, <Экономика природопользования>, Юнорус, Москва 2005
7. А. В. Папанов, <Экономика природопользования>, Изд. Московского университета, 2008
8. Н. Н. Лукьянчиков, И. М. Потравный, <Экономика и организация природопользования> Москва, Юнити 2007
9. Э. В. Гирусов <Экология и экономика природопользования> Москва, Юнити 2007
10. К. Г. Гофман <Экономика природопользования> Эдиториал УРСС, Москва 1998
11. Воронцов А. П. <Экономика природопользования> Москва-Экспертное бюро 2003
12. Чапек В. Н. <Экономика природопользования> Москва-Экспертноебюро 2003
13. Э. В. Гирусов, С. Н. Бобылев, А. Л. Новоселов, Н. В. Чепурных, <Экология и экономика природопользования>, Москва <Закон и право>, Юнити, 1998
14. О. И. Сергиенко <Экономика природопользования> Ростов-на-Дону, <Феникс>2004

15. Т. А. Демина <Экология, природопользование, охрана окружающей среды>, Москва-Аспект пресс-2000
16. С. В. Макар <Основы экономики природопользования> НМПЭ, Москва 1998
17. А. А. Голуб <Рыночные методы управление окружающей средой>, Москва, ГУВШЭ 2002
18. Ю. М. Соломеньев, <Экологические основы природопользования> Москва, <Высшая школа> 2002
19. Г. В. Белов <Экологический менеджмент Предприятия>-Москва <Логос>2006
20. П. Я. Бокланов, В. П. Каракин <Региональное природопользование> Москва <Логос> 2002
21. В. Г. Федьов, Л. А. Дрягилев <Экология и экономика природопользования> Москва-РДЛ-2002
22. А. П. Москаленко <Экономика природопользования и охраны окружающей среды> Москва-Ростов-на-Дону, Март 2003
23. А. А. Голуб, Е. Б. Струкова <Экономика природных ресурсов> Москва, Аспект Пресс 2001
24. А. П. Воронцов <Экономика природопользования> Москва, <ЭКМОС>, 2002
25. Дайман С. Ю., Гусева Т. В., Заика Е. А., Соколова Т. В., <Системы экологического менеджмента> Москва, Форум, 2008
26. А. С. Гринин, Н. А. Орехов, С. Шмидхейни, <Экологический менеджмент>, Москва, Юнит 2001
27. Н. Г. Рогожина <Региональная экополитология>, Москва МНЭПУ-1999
28. В. Н. Чернышов <Системные основы экологического менеджмента>, Москва 2001
29. А. П. Воронцов <Рациональное природопользование>, Москва ЭКМОС, 2000
30. Л. Г. Мельник, <Экологическая экономика>, Сумы, <Университетская книга>, 2001

31. В. В. Глухов, Т. П. Некрасова, <Экономические основы экологии>, Питер 2003
32. В. А. Аликсеенко, Л. П. Аликсеенко, <Биосфера и жизнедеятельность>, Москва, <Логос> 2002
33. Н. И. Иванов, И. М. Фадин, <Инженерная экология и экологический менеджмент> Москва, Логос, 2003
34. Т. С. Хачатуров <Экономика природопользования>, Москва, <Наука>, 1987
35. В. Я. Поздняков, <Экономика природопользования>, Москва-Воронеж, МОДЭК, 2003
36. Е. И. Галой, <Использование природных ресурсов и охрана природы> Минск, <Амолфея>, 2007
37. Н. П. Голубецкая <Сбалансированное природопользование в условиях переходной экономики> Москва, НИИ-Природа 2001
38. Йоуин Паавола <Основы экономики окружающей среды>, Москва 1999
39. Люри Д. И. <Развитие ресурсопользования и экологические кризисы>, <Издательство Дельта>, Москва 1997
40. Р. Г. Хлебопрос, А. И. Фст. <Природа и общество>, Новосибирск, 1999
41. Дажид У. Пирс, Инго Уолтер, <Использование вторичных ресурсов>, Москва, Экономика, 1981
42. Прайс Уотерхаус <Экологический учет и аудит> Сборник статей-Москва, ФБН Пресс-1997
43. В. И. Медведев, А. А. Алдашева, <Экологическое сознание>, Москва, <Логос>, 2001
44. Б. В. Прыкин <Стратегия экономики-природной экогармонизм>, Москва, Юнити-Дана, 2000
45. В. И. Данилов-Данильян, К. С. Лосев, <Экологический вызов и устойчивое развитие>, Москва-<Прогресс-Традиция>, 2000

46. С. Алрикссон, Т. Кекале, М. Кохтамяки, М. Марксс, <Основные направления экологического предпринимательства, и их законодательное, финансовое и организационное обеспечение> - Харьков, 2006
47. База данных для проведения полноценной экологической экспертизе, Ереван 2002
48. <Экологический учет для предприятий>-Москва, <Финансы и статистика> 1997
49. <Экономическая оценка проектов и направлений политики в области окружающей среды>, Практическое руководство, ОЕСД 1997
50. Винок Томас, Мансур Дайлами-Качество роста, Москва, <Весь мир>, 2001
51. Т. П. Трушина, <Экологические основы природопользования>, Ростов-на-Дону, <Феникс> 2007
52. А. В. Козачек, <Экологические основы природопользования>, - Ростов-на-Дону, Феникс, 2008
53. Л. Н. Блинов, И. Л. Парфилова, Л. В. Юмашева, <Экологические основы природопользования>, Москва, Дрофа, 2006
54. М. Ф. Гальперин, <Экологические основы природопользования>, Москва, Форум, 2009
55. А. С. Гринин, В. Н. Новиков, <Экологическая безопасность>, Москва-Гранда, 2000
56. Т. Ф. Гурова, Л. В. Назаренко, <Основы экологии о рационального природопользования>, Москва, ОНИКС 2007г.
57. <Кто есть кто в экономике природопользования>, Энциклопедия, Экономика, 2009
58. С. А. Боголюбов, <Экологическое право>, Изд. НОРМА, Москва, 2001
59. Управления и инвестиции в секторе водоснабжения новых независимых государств, <Окружающая среда>, ОЕСД 2001

60. Сотрудничество с Центральной и Восточной Европой в сфере политики по охране окружающей среды. 1-е издание, РЕС, 2003
61. Реструктуризация внешних долгов: иновационные механизмы. Р. А. Перелет, Выпуск 3, Часть I, WWF, 2001
62. Использование экономических инструментов при контроле за загрязнением и управление природными ресурсами в странах ВЕКЦА, ОЕСД, ОСДЕ 2003
63. Выполнение принципов Рио в Европе, Участие и предосторожность 2001 ЮНЕП
64. Экологический Бюллетень N1-2, Основные итоги всемирного саммита по устойчивому развитию (Йоханнесбург, 18 августа-4 сент. 2002), UNEP, EP.2003
65. Справочник по экономическим инструментам для осуществления политики в области окружающей среды в Центральной и Восточной Европе, РЕС, 1999
66. Оценка систем экологического контроля, Измерять значимое. Материалы международного семинара по индикаторам соблюдения норм экологического права и правоприменения, INECE и ОЭСР, ОЕСД 2004
67. Глобальная экологическая перспектива, ЮНЕП, 2000
68. Организация объединенных наций, Йоханнесбургская декларация по устойчивому развитию, 2002
69. ՀՀ օրենքը "Սևանա լճի մասին" ընդ. 2001թ. մայիսի 15
70. ՀՀ օրենքը "Ազգաբնակչության էկոլոգիական կրթության և դաստիարակության մասին" ընդ. 20.11.2001թ.
71. ՀՀ Անտառային օրենսգիրք /1,2 մաս/, ընդ. 24.10.2005թ.
72. Գլոբալ էկոլոգիական հիմնադրամ, Գործունեության ռազմավարություն
73. Հայաստանի կենսաբազմազանություն, Առաջին ազգային զեկույց, ՀՀ բնապահպանության նախարարություն, Եր. 1999թ.
74. Մուրեն Գևորգյան "Ելիմայի փոփոխության տնտեսական հիմնահարցերը" Երևան, Զանգակ, 2008

75. Ս. Գևորգյան "Միջազգային բնապահպանական ռազմավարություն", Երևան, "Տնտեսագետ", 2004թ.
76. Հայաստան "Կլիմայի փոփոխության հիմնահարցեր" Հոդվածների ժողովածու, Երևան 1999
77. Էկոլոգիայի և բնության պահպանության կարևորությունը կայուն զարգացման հեռանկարում, Միջազգային գիտաժողովի նյութեր, Երևան 2008
78. Հայաստանի կենսաբազմազանության պահպանման համար հզորությունների գնահատում, Երևան 2002
79. Ջրային ռեսուրսների համապարփակ կառավարման պլաններ, Ուս. ձեռնարկ, Երևան 2005
80. Կայուն զարգացման համաշխարհային գործընթացը և Հայաստանը՝ կուտակված փորձը, մարտահրավերները և ձեռքբերումները, Երևան 2006
81. "Կենսաբազմազանության հզորությունների ստեղծման կարիքների գնահատում" Ազգային սեմինար, Երևան 2002
82. Ժաննա Գալյան, "Էկոտուրիզմը բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում" պլանավորման և կառավարման ձեռնարկ, Երևան, "Լուսակն" 2007
83. Շրջակա միջավայրի առնչության տեղեկատվության որոշումներ հասարակության մասնակցության և արդարադատության մատչելիության մասին համաձայնագիր, Թբիլիսի 2000
84. "Կայուն զարգացում", ՀՀ Բնապահպանության նախարարություն, Երևան 2006
85. ՀՀ "Ռիո+10" Ազգային գնահատման զեկույց, Երևան 2002
86. Դեպի պահպանվող տարածքների արդյունավետ համակարգեր, WWF, Հայաստան, 2005
87. ՀՀ հողային օրենսգիրք-ՀՀ ՊՏ N 17 (149), 15.06.2001
88. "Սևանա լիճ. հիմնահարցեր և գործողությունների ռազմավարություն", միջազգային գիտաժողովի նյութեր, Սևան, հայաստան, 1-16 հոկտեմբեր 1996

89. ՀՀ անտառի ազգային ծրագիր, Երևան 2005
90. ՀՀ անտառի ազգային քաղաքականություն և ռազմավարություն, Երևան 2005
91. Ապօրինի անտառհատումների հետ կապված խնդիրների լուծմանն աջակցող միջոցառումների գործողությունների ծրագիր, Երևան 2005
92. Նազիկ Խանջյան, ՀՀ Բնապ. Նախարարություն Հայաստանի հատուկ պահպանվող տարածքները, Երևան, "Դար", 2001
93. Հայաստանի հատուկ պահպանվող տարածքների զարգացման պետական ռազմավարություն և գործողությունների ազգային ծրագիր
94. ՀՀ Բնապահպանության նախարարություն, Հայաստանում անապատացման դեմ պայքարի գործողությունների ազգային ծրագիր

«Բնօգտագործման տնտեսագիտություն»

ամբիոնի վարիչ՝

Ն. Խալաթյան